

MEMO

Aan : Raads- en burgerleden
Van : griffie Overbetuwe
CC :
Ons kernmerk : 2023-020111
Datum : 28 maart 2023
Onderwerp : Geheimhouding (wijzigingen per 1 april 2023)

Inleiding

Op 1 april 2023 treden de nieuwe bepalingen over geheimhouding in de Gemeentewet in werking. Deze wijziging is onderdeel van de op 1 januari 2023 inwerking getreden Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur. Een van de doelen van deze wet is dat de reeds bestaande geheimhoudingsregeling wordt vereenvoudigd en verhelderd.

De bepalingen over geheimhouding in de Gemeentewet worden met de wetswijziging in een nieuw hoofdstuk 'Va Geheimhouding' geregeld. Eerder stonden de bepalingen verspreid in de Gemeentewet, omdat per bestuursorgaan apart in de wet was beschreven wat de bevoegdheden waren op het punt van geheimhouding. Na de wetswijziging is sprake van één centraal geheimhoudingshoofdstuk. In het nieuwe hoofdstuk wordt een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de oude regeling. Hieronder worden de belangrijkste wijzigingen uitgelegd.

Belangrijkste wijzigingen

Informatie

De term 'stukken' waarop geheimhouding rust, is vervangen door 'informatie'.

Vereiste van bekrachtiging is vervallen

Het vereiste dat de raad de door het college opgelegde geheimhouding moet bekrachtigen in de eerstvolgende raadsvergadering, nadat de informatie onder geheimhouding met de raad is gedeeld, is komen te vervallen. De raad beslist of de geheimhouding moet worden opgeheven. Voor het opheffen van de geheimhouding is een meerderheid in de raad nodig. Zolang daartoe niet wordt besloten, geldt de geheimhoudingsplicht.

Opleggen geheimhouding (artikel 87 Gemeentewet)

College, burgemeester, raad en commissie kunnen zelf op grond van een belang genoemd in artikel 5.1, lid 1 en 2, Wet open overheid geheimhouding op informatie leggen.

→ Nieuw is dat de burgemeester expliciet bevoegd is om geheimhouding op schriftelijke informatie te leggen. Voor de burgemeester gelden dezelfde voorwaarden als voor college, raad en commissie.

Verstrekken van geheime informatie door raad, college, burgemeester en commissie (artikel 88 Gemeentewet)

De *raad* kan informatie waarop hij een verplichting tot geheimhouding heeft opgelegd, verstrekken aan het college, de burgemeester, de rekenkamer en aan een commissie (artikel 88, lid 1, Gemeentewet). Dit geldt ook voor informatie waarop van rechtswege geheimhouding rust (artikel 23, lid 4, Gemeentewet), bijvoorbeeld geheime informatie die is gewisseld in een besloten raadsvergadering.

Het *college* kan informatie ten aanzien waarvan hij een verplichting tot geheimhouding heeft opgelegd, verstrekken aan de raad, de rekenkamer en aan een commissie (artikel 88, lid 2, Gemeentewet).

De *burgemeester* kan informatie ten aanzien waarvan hij een verplichting tot geheimhouding heeft opgelegd, verstrekken aan de raad, college, rekenkamer en commissie (artikel 88, lid 3, Gemeentewet).

Een *commissie* kan informatie ten aanzien waarvan zij geheimhouding heeft opgelegd, verstrekken aan de raad, college, de burgemeester en rekenkamer (artikel 88, lid 4, Gemeentewet).

→ In beginsel is het orgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd als enige bevoegd om die informatie met anderen te delen. Hierop bestaat één uitzondering, nl. indien informatie onder geheimhouding met de raad is gedeeld, mag daarna alleen de raad deze informatie nog met anderen delen. De raad kan via een verordening nadere regels opstellen over bijvoorbeeld het uitbreiden van de kring van geheimhouders (artikel 88, lid 6, Gemeentewet). Daarin kan de raad bijvoorbeeld regelen dat het college na het verstrekken van informatie aan de raad, alsnog zelf de kring van geheimhouders mag uitbreiden. Het zou dan kunnen gaan om gevallen waarin verstrekking van informatie aan bepaalde partijen, denk aan projectontwikkelaars, voor het college noodzakelijk is in het kader van het dagelijks bestuur, ook nadat deze informatie onder geheimhouding aan de raad is verstrekt.

Selectieve geheimhouding aan individuele leden van de raad en commissies verval

Het college en de burgemeester hebben niet meer de mogelijkheid om geheime informatie met een of enkele raadsleden te delen. In plaats daarvan moet de geheime informatie aan de gehele raad worden verstrekt. Ook als een commissie (raadscommissie of overige commissie) waarin leden van de raad zitting hebben informatie onder geheimhouding verkrijgt, krijgt de gehele raad die geheime informatie. Daarmee wordt het uitgangspunt dat alle raadsleden een gelijke informatiepositie dienen te hebben, benadrukt. Daarnaast wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over de status van de informatie en bijvoorbeeld over de (on)mogelijkheid om deze informatie in de fractie te delen of te bespreken.

→ Het blijft mogelijk dat de burgemeester vertrouwelijk informatie bespreekt met bijvoorbeeld de fractievoorzitters. In een dergelijke situatie is er uitdrukkelijk geen sprake van het voldoen aan de verantwoordingsplicht in de zin van artikel 169, lid 1, en artikel 180, lid 1, Gemeentewet (college(leden) en burgemeester zijn verantwoording schuldig aan de raad over het door het college(leden) resp. de burgemeester gevoerde bestuur)¹.

Delen van mondelinge geheime informatie in besloten kring

Mondelinge informatie die in een besloten vergadering van de raad of een commissie ter kennisname van de aanwezigen komt, is geheim. De raad hoeft dus geen besluit meer te nemen over wat er in de beslotenheid is gewisseld, dit is nu automatisch het geval. Daarmee vervalt de koppeling met de Wet open overheid. Die koppeling is er wel daar waar het gaat om het verstrekken van schriftelijke informatie. In dat geval is het opleggen van geheimhouding gerelateerd aan één van de gronden genoemd in de Wet open overheid op grond waarvan specifieke informatie niet openbaar hoeft te worden gemaakt.

¹ Uit Circulaire BZK over Geheimhouding van 6 maart 2023, pagina 3.

Opheffing geheimhouding (artikel 89 Gemeentewet)

De geheimhouding moet in acht worden genomen totdat het orgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd deze weer heeft opgeheven. Op deze hoofdregel bestaan de volgende twee uitzonderingen:

1. Als informatie onder geheimhouding met de raad is gedeeld - bijvoorbeeld door het college - is de raad als enige bevoegd om de geheimhouding op te heffen.
 2. Als een commissie de geheimhouding heeft opgelegd kan de geheimhouding niet alleen door de commissie worden opgeheven maar ook door het orgaan dat de commissie heeft ingesteld.
- Als besloten wordt tot opheffing van de geheimhouding wordt de verslaglegging en de besluitenlijst op de gebruikelijke wijze openbaar gemaakt.

Schending geheimhoudingsplicht, nieuwe ordemaatregel

De Gemeentewet bevat geen specifieke bepaling met betrekking tot de strafbaarheid inzake de geheimhouding. Schending van de geheimhouding is strafbaar op grond van artikel 272 Wetboek van strafrecht.

→ Nieuw is dat de raad een raadslid dat de geheimhouding heeft geschonden voor maximaal drie maanden uitsluiten van het ontvangen van informatie waarop een verplichting tot geheimhouding rust (artikel 89, lid 5, Gemeentewet).

→ De geheimhoudingsplicht in de Gemeentewet is alleen van toepassing op bestuursorganen van de gemeente. Als geheime informatie aan anderen dan deze organen wordt verstrekt, rust op deze anderen niet een geheimhoudingsplicht van hoofdstuk Va Gemeentewet maar wel op grond van artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht en artikel 272 Wetboek van strafrecht.

Tekstvoorstel voor nadere regels in het Reglement van orde politieke avond gemeente Overbetuwe 2023:

Toevoegen van een nieuw artikel:

Artikel 54 Uitbreiding kring van geheimhouders

1. Het college is bevoegd om geheime informatie ook met andere partijen te delen, nadat deze informatie aan de raad is verstrekt, als dit noodzakelijk is in het kader van het dagelijks bestuur.
2. Het college informeert de raad als er geheime informatie met andere partijen is gedeeld.

Zie voor meer informatie de volgende informatie:

- Tekst nieuw hoofdstuk Va Geheimhouding Gemeentewet
- VNG Factsheet Geheimhouding (maart 2023) met praktische informatie over de nieuwe geheimhoudingsbepalingen (tabel met verschillen tussen de oude en nieuwe geheimhoudingsregels, een beslisboom en antwoorden op vragen over de belangrijkste wijzigingen)
- Circulaire BZK Geheimhouding, 6 maart 2023